

בני שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פרשת חיי שרה
תש"פ

גליון 184
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
ר' מנחם יצחק בנימין ב"ר יוסף חיים
הרה"ק רבי דוד שלמה ב"ר ירחמיאל
הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב
הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע
הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב
תלמיד המגיד - אבי בעל אורח לחיים
הרה"ק רבי יוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי
הרה"ק רבי גדליה משה ב"ר שלמה
הגה"ק רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל
הגה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מליניץ
הרה"ק רבי נתנלי מליזענסק ב"ר אליעזר
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יששכר דב
הרה"ק רבי שלום ב"ר ברוך מרדכי
הגה"ק רבי רפאל אשכנזי
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב
סטרעליסק ב"ר רבי אברהם
הרה"ק רבי יעקב ב"ר דוד יצחק
הגה"ק רבי חיים הכהן רמפורט מאוטראה

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"פי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" (כ"ד, ד')

רבקה בלא שתהיה לה ידיעה כי זהו רצון ה' ואם תרצה לומר שהרי רבקה היתה קטנה והרי קטנה יכולה להתקדש ע"י אביה גם בלא הסכמה שכן האב מקדש את בתו הקטנה זה היה נכון אם בתואל היה עושה את השידוך אך בסוף אנו מוצאים שמי שמוטר אותה הם אמה ואחיה ובמקרה כזה כן צריך את הסכמתה אך ניתן לראות שאברהם כן רומז לאליעזר להביא את רבקה בדווקא שכן אברהם אומר ולקחת אשה לבני ליצחק אשה בגי' עולה 306 עם הכולל עולה למנין 307 כמניין רבקה זהו שאומר ולקחת אשה לבני רבקה

נכתב בסוף פרשת וירא "אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם הנה ילדה מלכה וכ... ובתואל ילד את רבקה" רש"י במקום מפרש בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו של יצחק ונשאלת השאלה אם הקב"ה הודיע לאברהם כי בת זוגו של יצחק זו רבקה א"כ מדוע אברהם לא אומר לאליעזר בפשטות לך לחרן ותביא משם את רבקה שכן הקב"ה כבר הודיע לי שהיא בת זוגו של יצחק וניתן לתרץ בס"ד שאם אברהם היה אומר לו כך אז הנישואין לא יהיו מדעתה של רבקה שכן אם אליעזר היה בא לרבקה ואומר לה הקב"ה הודיע לאברהם שאת בת זוגו של יצחק אז היא היתה אומרת א"כ אין כאן שאלה בכלל שכן זהו רצון ה' אך לא היתה ניכרת ההסכמה מצידה למעשה הקידושין אלא רק כי זהו רצון ה' והרי צריך שהקידושין יהיו גם מדעתה של האשה כמו שמביא רש"י בהמשך הפרשה על המילים "נשאל את פי הנערה" שאין האשה מתקדשת אלא מדעתה כלומר שצריך את הסכמתה המלאה של האשה להתקדש וזה מה שרצה אברהם שתהיה הסכמה מלאה מצד

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אהתנו את היי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שנאיו" (כ"ד, ט')

רבקה נאמר אחתנו את היי לאלפי רבבה היי עולה למנין כ"ה המרמז על הכהנים ועל מקום המקדש כמו שנאמר כה תברכו את בני וכן אצל אברהם ונלך עד כה עד מקום המקדש וכדי שהזוג יידע כי שאיפתם היא שהשכינה תשרה על עם ישראל לכן ברכו אותה לאלפי רבבה רב"ה ר"ת רצוננו בניי בני"ת המקדש" לאלופו של עולם הנרמז במילה לאלפי ואין יזכו לזה ע"י אחתנו את היינו אחתנו רמז לתורה כמו שנאמר אמרי לחכמה אחותי את (משלי ז, ד') וכן א"ת רמז לקיום התורה כולה מא' ועד ת' כמובא בספרים וכן רמז לכ"ב אותיות הבניין רמז לבנין הבית שצריך להיות על אדני התורה ואם יהיה הבית כנזכר יהיה זה בית שתהיה בו גם ברכה בגשמיות כמו שאומר הבן איש חי מדוע מברכים בברכת השבע ברכות משמח חתן עם הכלה ולא אומרים משמח חתן וכלה אלא תירוצו הוא שיש בכך רמז שכן הכלה אותיות הלכה דהיינו אם ישמרו בבית זה את ההלכה אזי תשרה בו גם הברכה עכ"ל" וכן מצינו שכאשר רבקה באה לאהל שרה חזרה אליו הברכה בעיסה הנר חזר לדלוק וכן הענן חזר לשכון מעל האהל

כאשר עושים זימון בסעודת שבע ברכות לחתן וכלה מוסיפים את הנוסח הבא דוי הסר וכ... שעה ברכת בני ישורון בני אהרן ונשאלת השאלה מדוע מזכירים את בני אהרן בנפרד אחרי שכבר הזכרנו את בני ישראל שהם כללות עם ישראל וניתן לתרץ בס"ד כי עניין זה בא להזכיר לחתן והכלה את הכוונה העיקרית שלשמה הם התחתנו והיא השראת השכינה על כלל עם ישראל ע"י בנין בית המקדש שהוא מקום השראת השכינה לכלל עם ישראל ע"י השראת השכינה הפרטית שתהיה אצלם בבית ע"י הקמת בית יהודי כשר המושגת על אדני הקדושה והטהרה שע"י כך יזכו כי השכינה תשרה בביתם כמו שנאמר איש ואשה זכו שכינה ביניהן (סוטה י"ז ע"א) היינו אם בבית האיש והאשה ישנם זכויות ע"י שבת זה הוא בית של תורה אזי השכינה שורה בבית זה ורמז לדבר ביניהן ר"ת בי"ת יהודי נקיים" יהי"ה הקב"ה נמצא ועיקר הבית זו האישה ולכן כתוב ביניהן עם נוי" בסוף ולא מ"ם רמז כי עיקר היכולת היא בידי האשה לקיים בית של תורה ע"י שתשלח את בעלה לשיעורי תורה ותחנך את ילדיה לתורה ולמצוות והיא עצמה תנהג בצניעות בתוך ומחוץ לבית וניתן לראות את הקשר בין בניית בית המקדש הכללי לבין זה הפרטי בעוד מנהיגים הקשורים לחתונה כגון שבירת הכוס וזכר לחורבן מתן אפר על ראש החתן ועוד

עוד ניתן לרמוז עניין זה עפ"י מה שנאמר ביבמות (ס"ג, ע"ב) "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל" דהיינו שכדי שהשכינה תשרה על הזוג יש לעסוק בפריה ורביה כפשוטו שכן דבר זה גורם להשראת השכינה כמובא (שם) "בזמן שורעך אחריך שכינה שורה אין זרעך אחריך על מי שורה על העצים ועל האבנים" וכן רמז לקיום התורה

מי שמעמיק בספרים מוצא כי הרבה מן ההלכות והמנהגים הנהוגים בעניין השידוכים והחתונה נלמדים ממעשה השידוך של יצחק ורבקה כגון סעודת התנאים מתן מתנות לכלה ועוד וניתן לראות כי גם בעניין הקמת בית המקדש ע"י הקמת הבית הפרטי נרמז במעשה זה שכן ידוע מספרים כי יצחק היה בבחינת כהן כפי שמביא בעל הערבי נחל בשם נזר הקודש ז"ע וכן אנו מוצאים כי בברכה אותה קיבלה

לרבקה מסופר בפרק כ"ד הרומז על כ"ד מתנות כהונה וכן רומז על כ"ד קישוטי הכלה ועפ"י הנ"ל יובן מדוע מזבח מזיל דמעות על זוג של"ע מתגרש והבן

והמצוות כפי שמובא ברש"י פרשת נח עיקר תולדותיהם של צדיקים מצוות ומעשים טובים עוד רמז לדבר ניתן למצוא שכל סיפור המעשה של שידוכי יצחק

מן ההפטר

"וַיַּחֲרֹד וַיִּקְמוּ כָּל הַקְּרָאִים אֲשֶׁר לְאֲדוֹנֵיהוּ וַיִּלְכּוּ אִישׁ לְדַרְבָּנוֹ" (מלכים א', א', מ"ט)

נכתב כי לאחר שנודע לאדוניהו ולכל האנשים שהלכו להמליך אותו כי המלך דוד המליך את שלמה למלך וילכו איש לדרכו ולכאורה לא היה צריך לכתוב מילים אלו אלא ניתן לרמוז לענ"ד כי דבר זה מורה כי מי שטעה בהמלכת אדוניהו הם אלו שלא שמעו לקול דוד המלך ולא קיבלו את מרות גדול הדור וזהו שנאמר וילכו איש לדרכו כי לכל אחד מהם היה דרך משל עצמו לפי ראות עיניו ולא בדרך של גדול הדור הוא דוד הע"ה

משנת הצדיק – הרה"ק רבי אברהם אזולאי זצוק"ל זי"ע

חכם אברהם אזולאי נולד לאביו רבי מרדכי בשנת ש"ל (1570) בפאס שבמרוקו. בצעירותו למד מחכמי פאס תורה והלכה, ולאחר שקנה את אוצר התורה הנגלית, החל לעסוק בתורת הנסתר. בשנת ש"ס (1600) זכה לעלות לארץ ישראל, והוא בן 30. בדרכו ארצה נטרפה אונייתו בלב ים. חכם אברהם אזולאי ניצל, אך כל כתביו טבעו עמו. מאז עשה צורת חתימתו כצורת אונייה. חכם אברהם אזולאי קבע את מושבו בעיר חברון, שם למד וביאר את תורת הרמ"ק – האור יקר. בשנת שע"ט (1619) עקב מגיפה קשה שפרצה בחברון, רבי אברהם אזולאי עזב את חברון ועלה לירושלים. לאחר שגם בירושלים התחילה המגיפה, עזב לעזה, ונדר נדר שאם יזכה לשוב ולחזור לחברון, יפרסם שם את כל חידושי התורה שכתב במשך השנים. עם שוך המגיפה חזר חכם אברהם אזולאי לחברון ושם שהה עד סוף ימיו. חכם אברהם אזולאי השאיר אחריו שתי בנות ובן – חכם יצחק אזולאי, סבו של מרן החידו"א. רבי אברהם אזולאי נפטר ביום כ"ד חשוון ת"ד (1643) ונטמן בעיר חברון. רבי אברהם אזולאי כתב הרבה מחידושי, חלקם עדיין בכתב יד וחלקם יצאו לאור בספרים הבאים: 'אור החמה' – קיצור פירושי הזוהר, 'אור הלבנה' – הגדות ותיקונים בספר הזוהר, 'זהרי חמה' – קיצור מספר ירח יקר, 'אור הגנוז' – סודות התורה ע"פ האר"י, 'חסד לאברהם' – דרושים ביסודות הקבלה, 'בעלי ברית אברהם' – ביאורים על התנ"ך, 'אהבה בתענוגים' – פירוש על מסכת אבות.

וכך כתב הרב לעניין לימוד התורה 'ובה תחזה, שכל מושכלות שהאדם משכיל ומעיין ימצא הכל רומז בתורה, שהתורה היא כמו המראה המאירה זכה וברה, שכל הצורות שיעמדו כנגדה יראה בה כל אחד כפי צורתו, כן התורה כל אחד ואחד מראה בה פירוש כפי שכלו, ויראה בה הצורה ההיא. כי יש בתורה שישים ריבוא פירושים, כי כל אחד משישים ריבוא נשמות קבל פירוש אחד בתורה, כפי הפשט וכפי הרמז וכפי הדרש וכפי הסוד, וכל נשמה ונשמה תפרש בתורה הפירוש שקבלה, ויראה בתורה הפירוש ההוא כמו המראה שמראה כל צורות בני אדם בה ועם היות צורות מתחלפות.

עוד כתב הרב "הוא היה אומר: אל תהי' בז לכל אדם" – יש אומרים שהמבזה שום אדם חברו – שנראה בעיניו, שחברו פחות ממנו, והיא נראית בעיני עבירה קלה, והיא גוררת כל שאר עבירות שבתורה, כי כמו שבמצות 'זאת הלכות לרעה' כמון' תלויה כל התורה כולה, כן המבזה חברו – מבטל כל התורה כולה. יהי' כבוד תלמידך חביב עליך כשלך" – להודיע איך תהיה אופן הכנייה לשם שמים כדי שתתקיים, והוא שלעולם יכבד את הפחות ממנו – בשווה לו, ואת השווה לו – כגדול ממנו, ובה אם יתכנסו יחד תתקיים עצתם ומחשבתם, והעניין שלפי שדרך טבע האנשים הוא לזלזל בכבוד מי שהוא קטן מהם. ויש אומרים לפי שדרך בני אדם שלא להחשיב הכבוד שמכבדים אותו, אלא כשהוא אדם מכובד. אמנם מקטן הערך, אין אותו הכבוד נחשב בעיניו, ולזה אמר אף על פי שתלמידך הוא לנגדך – כאין, אל תזלזל בכבוד אשר הוא מכבד אותך, וזה שנאמר: 'יהיה כבוד תלמידך' – כלומר הכבוד שהוא מכבד אותך, יהיה חביב עליך כשלך, כלומר כאותו הכבוד שאתה מכבד אותו שהוא חשוב בעיני תלמידך – גם כן מעלת כבודו יהיה חביב עליך.

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

צמח ה' לצבי – הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלום זליג זצוק"ל זי"ע

נשאלתי למה לא נמנה בתורה שנותיהם של הצדקניות כגון רבקה רחל לאה מרים רק שנותיהם של שרה ושנות הצדיקים נמנו כל אחד ואחד והשבת כי המניין רומז שקנה קדושה בכללות הימים כנודע מן הזוהר על פסוק ויקרבו ימי ישראל למות ונשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא ואין קונים קדושה מכללות הימים לכן לא נמנו שנותיהם ושרה שנמנה מחמת שהיתה מגיירת הנשים וקנתה קדושה בכללות הימים

תענוגים תענוג א' שהוא משפיע לה שאר כסות ועונה והב' במה שהוא מקבל תענוג ממנה ולזה מספר ימיו כפולים וז"ש בא בכפלין ומ"ש מפולש לחיי עולם הבא הוא ע"ד שכתבו המחקרים כשאדם מת מתוך טובה ושמחה הוא הולך לחיי עולם הבא בדרך ישר שהוא הולך מטוב אל טוב אבל המת מתוך צער אינו יכול לקבל הנעימות עולם הבא כדמיון הילד כשהוא בבטן אימו הוא דר בחושך וכשבא לאור העולם אינו יכול לסבול האור תיכף ולכן הוא בוכה וז"ש רז"ל מת מתוך שחוק סימן יפה לו ולכן אברהם אבינו שהיה בטובה בעולם הזה הלך בדרך מפולש לחיי עולם הבא

"וַאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בָּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל" (כ"ד, א')
 ע"ד שארז"ל זקן זה שקנה חכמה וארז"ל זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתוספת וז"ש ואברהם זקן ר"ל חכמתו בא בימים ע"ד שאחז"ל למה נקרא עולם הבא שהוא בא ובא היינו שמוסיף והולך וע"ד ועץ חיים תאו' באה וז"ש בא בימים שחכמתו מתוספת בימים היינו כל יום ויום היה מוסיף חכמה וה' ברך את אברהם בכל ר"ל בכל הימים הנזכרים לעיל היה מברכה הקב"ה בחכמה וע"ד יהיב חכמתא לחכימין וכל מה שהחכים כל יום היה הקב"ה מברכה יותר בחכמה במד"ר ר' אבא אמר בא בכפלין מפולש לחיי עולם הבא ע"ד מי שיש לו אשה טובה מספר ימיו כפלים והוא מפני שיש לו ב' מיני

סגולה לפרנסה – מצות הצדקה

"וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרֵה גַמְלִים מִגַּמְלֵי אֲדֹנָיו וַיִּלְךָ וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בִּידוֹ" (כ"ד, י')

הוא כי אוכל נותנים מיד אך כאשר מבקש הוא גם מקום לישון כבר יש צורך בבדיקה וזה מה שרבקה עושה ולמדים זאת מכך שכאשר לבן רץ אל אליעזר הוא אומר לו ואנכי פניתי הבית ורש"י מפרש מע"ז ומאיפה ידע לבן שיש צורך לפנות את הבית מע"ז לקראת אורח זה אלא מכאן משמע שרבקה סיפרה להם שמצאה אורח הגון שלא עובד ע"ז המבקש מקום ללון וזהו מה שנכתב (פס' כ"ו) ויאמר ברוך ה' אלקי אדני אברהם אשר לא עובד חסדו ובפס' אחריו נאמר ותרץ הנערה ותגד לבית אמה כדברים האלה וניתן לומר איזה דברים אמרה להם את מה שאמר אליעזר בפס' הקודם. ונביא אחת מן המעלות בנייתת הצדקה לעני הגון כפי שמובא בליקוטי עצות למוהר"ן ז"ע על-ידי צדקה שפונדון לעני הגון, על-ידי זה נתתןן כל ממונו ואי נתגלה על-ידי ממונו גונין על-אין, שהם עקר התגלות גדלת הבורא יתברך, ועל-ידי זה מכניעין ומשברין הקלפות והדמיונות והבלבולים והתאזות והמניעות, שמתגברין על האדם בכל פעם שצריך לעלות מדרגא לדרגא, ומתפשטין עליו מאד ואין מניחין אותו לכנס אל הקדושה. ועל-ידי צדקה לעני הגון משברין אותם ועולין ממדרגה למדרגה" עכ"ל

ניתן בס"ד להסביר עניין זה שידועה ההלכה כי כאשר רוצים לתת צדקה למישהו צריך לבדוק אם האדם הנ"ל הינו הגון או רמאי שאז אסור לתת לו וזה אמור לגבי נתינת כסף אך לגבי בקשת אוכל צריך לתת מיד גם בלי לבדוק כמו שמובא ביו"ד (רנ"א, ס"י) "מי שבא ואמר האכילוני אין בודקין אחריו אם הוא רמאי אלא מאכילין אותו מיד. היה ערום ובא ואמר כסוני בודקין אחריו אם הוא רמאי. ואם מכירין אותו ממכסין אותו מיד"
 ודבר זה נרמז בפס' הנ"ל ויקח העבד היינו עובד ה' שהולך לפי רצון ה' עשרה היינו שנותן מעשר לצדקה מגמלי אדונו היינו שנותן מעשר ממה שהקב"ה גמל אותו לעני הגון למי שהוא מגמלי אדונו היינו שנותן הצדקה למי שגומל טוב לקב"ה אדונו ואין ע"י שאותו עני מקיים תורה ומצוות שבכך הוא נחשב לעני הגון וזהו וילך היינו שנותן הצדקה הולך ומצליח בכל אשר יעשה וכל טוב אדונו בידו היינו שאדם זה כל הטוב של הקב"ה נמצא בידו על אשר מקיים הוא את מצוות הצדקה כדבעי כמו שנאמר עשר כדי שתתעשר וכן מוצאים אנו עניין זה אצל רבקה שידעה גם היא עניין זה ולכן כאשר אליעזר מבקש ממנה לשותת היא נותנת לו מיד בלי לחקור אותו מי הוא ומה